

Korkeakoulupudokkuuden ehkäiseminen ja opintojen piiriin palaamisen helpottaminen

Korkeakoulupudokkuus on muun koulupudokkuuden lailla ongelma, jossa haasteet liittyvät niin järjestelmään kuin yksilöiden erilaisiin elämäntilanteisiin. [Lukuvuonna 2020–2021 yliopistossa koulutuksensa keskeytti 5,7 % opiskelijoista](#). Tämä tarkoittaa vuodessa yli 7700 opiskelijaa, joista noin 6800 keskeytti opintonsa kokonaan. Alueesta riippuen opintonsa keskeyttäneitä voi olla jopa yli 11 %. Keskeyttäminen on lisääntynyt edellisestä vuodesta sekä yliopisto- että ammattikorkeakoulupuolella.

Koulutuksensa keskeyttäneiden lisäksi korkeakoulupudokkuuden piiriin kuuluvat myös sellaiset opiskelijat, joiden opintojen eteneminen on pysähtynyt pitemmäksi aikaa. Tällaiset opiskelijat eivät suorita opintoja, vaikka voivat olla ilmoittautuneita korkeakoululle joko läsnä- tai poissaolevaksi. Heidän lukumääräänsä on vaikea arvioida, mutta oletettavasti heitä on enemmän kuin koulutuksen keskeyttäneitä.

Mielenterveysongelmat, perheellistyminen, opintojen ja töiden yhteensovittamisen vaikeus, toimeentulo-ongelmat, ohjauksen laatu tai väärä alavalinta tai näiden yhdistelmä voi ajaa opintojen keskeytymiseen tai opintojen etenemisen pysähtymiseen. Arvioimme, että eri-ikäisten ja -taustaisten opiskelijoiden pudokkuuden syyt myös vaihtelevat. Tutkitusti pudokkuuden yleisyys riippuu myös alasta. Moni ei myöskään tee virallista ilmoitusta opintojen keskeyttämisestä, vaan saattaa olla yhä yliopiston rekisterissä, vaikka ei opintoja suorittaisi.

Ei ole kustannustehokasta lisätä aloituspaikkojen määrää ilman korkeakoulupudokkuuden ehkäisyä. Tämä on erityisen ajankohtaista aloilla, joiden osajista on merkittävä pula (mm. koulutus- ja kasvatusalat, sosiaali- ja terveysalat, tekniikan ja teknologian alat).

- **Opetus- ja kulttuuriministeriö asettaa selvitysryhmän, jonka tehtävänä on laatia selvitys korkeakoulupudokkuudesta ilmiönä sekä ratkaisuehdotukset. Opiskelijoiden tulee olla edustettuna selvitysryhmässä.**
 - Kehitetään valtakunnalliset ratkaisut korkeakoulupudokkuuden ehkäisyyn sekä syrjäytymisriskissä olevien korkeakoulupudokkaiden saamiseksi takaisin opiskelun pariin.

Eräitä ratkaisuja pudokkuuden ehkäisemiseksi ja opintojen pariin palaamisen helpottamiseksi

Opintopsykologit ja kuraattorit ovat olleen tärkeässä roolissa opiskelukyvyn tukemisessa ja opinnoissa jaksamisessa pandemian aikana ja jo ennen sitä. Tukipalveluiden riittävyys tulee taata muun muassa aloituspaikkoja lisättäessä sekä palveluntarpeen lisääntyessä. Tässä avuksi voisi olla opintopsykologi- ja kuraattorimitoitukset korkeakouluihin. Korkea-asteen opiskeluhuoltoa koskevaksi henkilöstömitoitukseksi olisi syytä säätää vähintään yksi psykologi 2000:a korkeakouluopiskelijaa kohden ja vähintään yksi kuraattori 2000:a korkeakouluopiskelijaa kohden.

- Vahvistetaan korkeakoulujen ohjausresursseja läpäisyasteen parantamiseksi. **Laaditaan korkeakoulujen opiskeluhuollon palvelutakuu, jolla muun muassa määritetään korkeakouluille opintopsykologi- ja kuraattorimitoitus.** Veloitetaan korkeakouluja järjestämään opiskeluhuollon palvelut. Edellä mainitulla mitoituksella kustannukset

olisivat arvioiden mukaan psykologien osalta yhteensä 8 miljoonaa euroa ja kuraattoreiden osalta 7 miljoonaa euroa vuositasolla.

- **Kehitetään opiskelijoiden pääsyä tukipalveluiden piiriin toteuttamalla valtakunnallinen hanke, jossa kartoitetaan ja kehitetään opiskelijoiden digitaalisia tukipalveluita yliopistoissa.**

Tuhansien opiskelijoiden opintotuki päättyy vuosittain ennen valmistumista. Harkinnanvaraisten lisätukikuukausien hakeminen kasvoi vuodesta 2019 vuoteen 2020 58%. Nykyinen lainsäädäntö sallii lisätukikuukausien myöntämisen tutkintokohtaisen tukikuukausimäärän yli vain, jos opinnot ovat viivästyneet terveydellisestä tai muusta opintoihin merkittävästi vaikuttaneesta syystä. Syyn ja opintojen viivästyneen yhteys on pystyttävä todistamaan Kelalle. Korkeakouluopintoihin tarkoitetun kokonaistukikuukausimäärän yli lisätukikuukausia ei ole mahdollista saada. Opintotuen loppuminen ennen valmistumista aiheuttaa suuren riskin opintojen keskeytymiselle tai viivästyneiselle, kun toimeentulon lähde katkeaa.

- **Madalletaan harkinnanvaraisten lisätukikuukausien myöntämisen edellytyksiä niin, että perusteltu selvitys opintojen viivästyneisyydestä ja suunnitelma opintojen loppuun saattamisesta riittää niiden myöntämisen edellytykseksi. Kustannusarvio 1 me.**
- **Avataan mahdollisuus lisätukikuukausiin samoin kriteerein kuin ehdotuksessa 1 myös kokonaistukiajan yli. Kustannusarvio 0,8 - 1,6 me.**

Opintotuen kaksiportaisuus tarkoittaa sitä, että opintotuki myönnetään erikseen alemman ja ylempään korkeakoulututkinnon suorittamiseen niin, että kumpaankin on käytettävissä erillinen kiintiö tukikuukausia. Vuosittain noin 2000 - 7000 alempaa korkeakoulututkintoa yliopistossa suorittavalta opintotuki keskeytyy siksi ennen tutkinnon suorittamista, mikä aiheuttaa merkittävän ja tarpeettoman opintojen viivästyneis- ja keskeytymisriskin.

- **Luovutaan yliopisto-opintojen kohdalla opintotuen tutkintojaottelusta. Kustannusarvio 3,5 me.**

Opintotuen maksaminen voidaan lakkauttaa opintojen riittämättömän etenemisen vuoksi. Päätökset tehdään tapauskohtaisesti. Opiskelijat, joiden opintotuki lakkautetaan, voivat palata opintotuen piiriin suorittettuaan tuetta 20 opintopistettä tai saavutettuaan opintotukeen vaadittavan suoritustahdin. 20 opintopistettä vastaa noin puolen vuoden opiskelua, joka on korkea kynnyks opiskelijalle, joka tavoittelee opintojensa jatkamista epäonnistuneen lukuvuoden jälkeen.

- **Madalletaan opintotuen piiriin palaamisen kynnyksiä 10 opintopisteeseen. Kustannusarvio 0,9 me.**

Lisätietoa:

Petra Pieskä
Sosiaalipolitiikan asiantuntija
petra.pieska@syl.fi
0405855392

Sakari Tuomisto
Sosiaalipolitiikan asiantuntija
sakari.tuomisto@syl.fi
040 6876353